

עשייה ובטחון – ובטחון בעשייה

ר' דניאל וסטפריד

החזון איש בספרו אמונה וביטחון (פרק ב') מגדיר את המושג בטחון בה' שאין משמעותו, כפי שמפורסם אצל אנשים, שבכל מקרה שקורה לאדם שמעמידו לקראת עתיד בלתי מוכרע יש חובה להאמין כי בטח יהיה הטוב, ואם מסתפק וחושש על צד ההיפוך הרי הוא מחוסר בטחון. אלא עניין הביטחון הוא האמון שאין מקרה בעולם וכל מה שנעשה, בין הטוב ובין המוטב הכל מאת ה'.

"וממדת הביטחון להעמיד עצמו על נקודת האמונה אף בהעלותו על מחשבתו צד היסורים ושיהיה לבו ער כי לא המקרה פגעתו, שאין מקרה בעולם כלל רק הכל מאתו יתברך" (אמונה וביטחון פ"ב אות א').

"כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום" (אסתר ד', י"א).

מול גזירת השמד לכלל ישראל נתקלת אסתר המלכה במבוי סתום אשר באופן טבעי לא משאיר עוד תקווה. מה נכון יותר ברגעים מעין אלה, מאשר לחזור על דברי החזון איש ולהתחזק במידת הביטחון שהכל מאיתו יתברך בין לטוב ובין למוטב?!

"ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים. כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" (אסתר ד', י"ג-י"ד).

את התשובה של מרדכי לאסתר מסביר הרלב"ג, (ד"ה "ומי יודע"): "רוצה לומר, ומי יודע אם בעבור עת כזאת, שהוא עת צרה לישראל, הגעת למלכות- כדי שתגיע להם ההצלה על ידיך, וסיבב ה' יתברך זה להשגחה על ישראל".

אותה מידה גדולה של בטחון בה', כשאיננה פועלת בצורתה הנכונה, יכולה לגרום לאדם 'לשבת בחיבוק ידיים' ולתלות את העתיד בגורמים הסובבים אותו, למרות שהאמת היא שהקב"ה נתן לו את ההזדמנות להיות השליח להובלת המציאות.

מדרש רבה אסתר (פרשה ח', ו') "כי אם החרש תחרישי"- "אם תשתקי עכשיו שלא ללמד סנגוריא על אומתך סופך לשתוק לעתיד לבוא ואין לך פתחון פה, למה, שאת יכולה לעשות טובה בימיך לא עשית. ומה את סבורה שהקדוש ברוך הוא מניח את ישראל, מכל מקום מעמיד להם גואל, הדא הוא דכתיב (זה הוא שכתוב) רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר".

ומסביר האלשיך הקדוש את דברי המדרש (ד"ה "ומה את סבורה"): "ומה את סבורה במה שאת נמנעת להשתדל בהצלת ישראל, מפני שידעת שהיא גזירת הקב"ה ואת סבורה שהקב"ה מניח את ישראל ואת לא תצליחי נגד כוונת הקב"ה.- זאת לא תחשבי, דודאי ה' לא עשה אלא לפנים (כלומר, כלפי חוץ בלבד) וסופו להעמיד גואל... שהוא (הקב"ה) לא ימתין לך עד יקראך המלך ונמצאת ההצלה באה ולא מצדך..."

מדברי המדרש למדנו מספר תובנות. למדנו שאדם אשר עלה במדרגת הביטחון עד כדי שתולה את המציאות ואת עתידה בהשגחת הקב"ה עלול לבוא לידי טעות, ולומר, שלא ייתכן לפעול ולעשות נגד רצון הבורא. טיעון זה לא ייתכן כאשר מונחת על כף המאזניים סכנת כלייה לכלל ישראל, מאחר ואינה אלא הסתרת פנים מאת ה' שמטרתה לעורר אותנו בתשובה, לשוב אל ה', וממילא לשנות בפועל את הגזירה. עוד למדנו מהמדרש, שחוסר ניצול ההזדמנות להשפיע על המציאות לטובה הינה חטא- "סופך לשתוק לעתיד לבוא".

לסיכום, נמצינו למדים שהגדרת הביטחון איננה האמונה שהעתיד יהיה ורוד אלא האמונה שהעתיד מושגח, בין לטוב ובין למוטב. נדרשת מהאדם הסתכלות מעמיקה יותר ורחבה יותר אשר באמצעותה יוכל לפעמים ליראות את עצמו כמי שמכוון מאת ההשגחה לשנות את המציאות. יש להיזהר מלטעות, ולא לחשוב שהקב"ה זקוק דווקא לנו להשגחת העולם שהרבה שלוחים הם למקום, אך מאידך, כאשר רואה את יד ההשגחה שנתנה לו אפשרות להשפיע, חטא הוא להימנע מעשיית הפעולה הזאת, ואפי' לא להתמהמה בעשייתה שהקב"ה לא ממתין לך עד שתפעל. ועם כל זאת דבר אחד לעולם נזכור שעתיד כלל ישראל ימשיך להתמיד מדור לדור.